

ROMANIA LITERARA.

№ 25.

Assi.

2 Iulie, 1855.

DESCRIE

Фрмъриле десфийнцъреї Боїерескълдї

ДН БЖКОВИНА.

(сършит)

Toate aceste импрецїзърї нъ пѣтеаѣ ретъ-неа фъръ инрїзре нїчї асвпра пропрїетъцилор челор марї, адїкъ а мошїлор стънїлор де маї инainte, шї ин адевръ фїе-каре о:серваторїс се ва пѣтѣ шїра прївїнд ла сзїреа рѣнїде а валореї лор. Дакъ пѣтѣ ла аня 1848 венїтл кърат де пе о фалче се сокотїа аїчї къ 5 фїор. (1 галбїн.) ачеста кїар ла аня 1852, кѣнд с'аѣ дат ин арендъ знеле мошїї а ле фзн-дъллї релїгїонарїс, фъ сокотїт къ 15 фїор. (3 галбїнї.) аша даръ интеїт. Дар маї мѣлт ѣнкъ, ин лѣна трекатъ с'аѣ дат ин арендъ прїн лїчїтаре пѣвлїкъ алте мошїї а ле а-челзїаш фѣнд, шї резълтатл интрекъ тоате аштентърїле.

Аша, домініл Солка, авѣнд вре-о 500 фълчї арѣтеръ, фънаде шї имаше (пѣскъто-аре), се вѣндѣсе инainte де 9 ані (ла 1846) къ кѣштїл де 14500 фїор. арѣнт. (2900 галбїнї.)

Н.Б. Фалчеа ла ної с'аѣ скїмват шї е акѣм мѣлт маї мїкъ декът ача дїн Молдова, фїнд къ стънїнл де аїчї е де 6, чел молдовїнеск де 7 пїчїоаре (Fuss, Schuh).

Ла 1848 гзвернл, плекъндѣсе черереї а-пендашллї (носесорллї), и скъзъ pentрѣ дес-фїнцареа боїерескъллї дїн ачеста 8000 фїор. (1600 галбїнї), ретънд даръ кѣштїл пѣмаї ла 6500 фїор. (1600 галбїнї); шї тотлшї акѣм ачесте мошїї се вїндъръ къ 47000 фїор. (9400 галбїнї.) Ачест прец, кѣм се vede, интрече маї мѣлт декът де треї орї не чел дїн тїмнл боїерескъллї.

Шї апої маї е де обсерват къ домініл Солка, фїнд ла мзгїї, аре пѣмаї пѣмїнтърї де калїтате фоарте инферїоаръ; де ачееа маї инсемпѣм къ арензїле (ин инделесл маї ретрїнс шї обїчїнїт) аѣ трекатъ дрепт 33.000 фїор. (6600 галбїнї.) шї пѣмїнтърїле дрепт 14.000 фїор. (2800 галбїнї.) ревенїнд даръ фалчеа ла 28 фїор. (5³/₅ галбїнї.)

Фрма аѣ адеверїт къ ачесте прецърї нъ сїнт пемъсрпате шї къ спекълаторїї, пентрѣ каре знїї шї алгїї се ингрїеаѣ фъръ кѣвїнт, нїчї декѣм нъ с'аѣ иншелат, девреме къ ачестїї афлѣнд преа мѣлгїї мзштереї, ле-аѣ пѣтѣт тре-че кърѣнд кѣтръ алгїї, лѣнд фолос кърат де 2000 галбїнї, пѣстрѣндѣ-шї ѣнкъ шї пентрѣ сїне знеле пъргї дїн ачеле мошїї.

Асемїне фрѣмос резълтат продѣсеръ шї тоа-те челелалте домінії вїндѣте tot одатъ шї а-пѣме: Кодманл (кѣпрїнзѣнд пе ла 1000 фълчї арѣтеръ, пѣскътоаре шї фънаде, шї 2700

лѣкѣиторі) се вѣнды маі сѣс декѣт кѣ 50,000 фіор. (10,000 галвіні) не ан, каре кѣшнѣ е іndoit декѣт ал лічнѣреі ȳatinе din анѣл 1846, фінд кѣ ачела се сѣі пѣмаі пѣнѣ ла 28,000 фіор. (5600 галвіні.) кѣ toate кѣ де атѣнчн с'аѣ desfiindat боіерескѣл шн зѣчнеліле (dijmele) каре анѣме не мошн бнне імпопорате шн кѣ локѣиторн авѣцн ера ȳn venit destѣл de іnsemnat.⁶ (Іntre мѣшѣреі веннці ла лічнѣреа ачестѣі dominіѣ ера шн церанн де аколо, карн се сѣрѣ кѣ преѣл пѣнѣ ла 9000 галвіні, адѣкѣнд кѣ еї вре—о 4000 галвіні, лѣкрѣ неазнті маі іннаите.)

Маі сѣс ам арѣтат кѣм с'аѣ сѣіт пѣмннтеле церѣнешн шн пропрнєтѣіле маі мнчн; акѣм ам вѣзѣт кѣм с'аѣ сѣіт шн мошнле челе пѣвлнче каре сннт фоарѣ іnsemnate. кѣпрнзѣнд, дѣпѣ кѣм се нтнє, маі бнне де о цнсмѣтате а цернї noastre. Маі este оаре тревннѣ сѣ маі адѣчем нлде шн пентрѣ спорнєа валореї тѣтѣпор челордалте мошнї партнєларе? Еатѣ шн де ачестеа: мошнѣ S. се вѣнды іn анѣл 1849, кѣ 5500 фіор. (1100 галвіні,) ла анѣл 1852, кѣ 8250 фіор. (1650 галвіні,) шн акѣм, тревѣнд ла алт пропрнєтарнѣ, зѣмѣл несте 11,000 фіор. (2200 галвіні.)

Tot ачea мошнє фѣ преѣснѣ ла анѣл 1847 кѣ 63.000 фіор. (12600 галвіні.) шн дарѣ кѣшнѣл де астѣзн, каннталнзат прнн 20 анї, репрезентеазѣ о валорѣ де 220.000 фіор. (45.000 галвіні.) О алтѣ мошнєарѣ M. ла мѣнте, де вре о 1391 фѣлчн, кѣмѣрѣатѣ ла анѣл 1846 кѣ 2900 галвіні, се вѣнды не ла 1850 кѣ 9000 галвіні.

Аша, ашн нѣстеа адѣче нѣ вре о кѣтева нлде, дарѣ о мѣлнме де ла фнє—каре мошнє, фннд кѣ веннѣрнле тѣтѣпора аѣ спорнѣ, шн прнн

ȳрмаре toate с'аѣ сѣіт іn пропорцнє маі ма-ре саѣ мнєл, дарѣ tot преа іnsemnatѣ. Шн акѣм тревнєє сѣ маі сѣннем кѣ desfiindѣреа боіерескѣлѣ нѣ аѣ fost снєȳра іsuнѣтѣ каре венн сѣ черче не пропрнєтарн. ȳn an абнє іn ȳрмѣ darea de не пѣмннт (внрѣл де пѣмннт—grunds teuer, impot foncier) крескѣ кѣ о атреїа парѣ; алѣ дѣрнї ноѣе се маі адѣоєєрѣ ла ачeasta. преѣм darea de не венннѣ, (Einkom mensteur, taxe du revenu) каре се пѣлѣште де ла toate веннѣрнле кѣрате анѣме шн де ла ачеле а ле арєнѣлор, морнлор etc. Ачесте імпреѣѣрѣрн ар фн тревннѣ сѣ мнєшѣреѣе алтѣ—датѣ преѣл ȳнеї мошнї, фннд кѣ внрѣрнле се асемѣнеазѣ ȳнеї datorнї реале (іпотекате); пѣлѣнд де нлдѣ, о мошнє о dare de 200 галвіні не ан, ачестня репрезентеазѣ, дѣнѣ процентѣл леѣнсіт де ачнї де 5 ла 100, ȳn каннтал де 4000 галвіні, каре заче ка о datorнє іпотекатѣ не ea, шн ачeasta totдеазна се skade din валора пропрнєтѣѣєї.

Не лѣнѣгѣ ачесте дѣрнї реȳларе с'аѣ маі інтѣмнлат шн алѣ естрѣордннаре, преѣм іn анѣл тревннѣ: імпрнмѣстѣл нацнєнал кѣреле іn Бѣковнѣ аѣ prodѣс сѣма преа іnsemnatѣ де 2,700,000 фіор. (540,000 галвіні). Кѣ toate ачесте вндем кѣ проспернѣтатеа цереї н'аѣ мєєрѣ іnanої, чн спорєнѣте, шн ннчн ам ворѣнн зпкѣ де алѣ фатале імпреѣѣрѣрн каре імнїедекѣ десѣлїреа маі рѣпнде а ачєснєїѣ шн анѣме ватѣмѣ шн іnteresеле арнєкѣлѣреї. Ачесте імпреѣѣрѣрн сннт маі інтнї: днєрннѣла нефернчнѣтѣ каре tot маі еснєтѣ іntре баннї де хѣрѣнє шн monedѣ, не каре нѣ аѣ пѣлѣтѣо конѣȳра зпкѣ лаате інчеркѣрнле гѣвернѣлѣ; ал долє, лнєнса іnstitѣлор де krednѣ, каре ар суорн маі мѣлѣт декѣт орн че мѣсѣрѣ іnфлорнєа арнєкѣлѣреї, іnlesnннд не пропрнєтарнї мнчн шн марн де а аѣла кѣ дозѣндѣ мнєл каннталѣрнле тревннєтѣоаре пентрѣ іntокннїреа шн нѣрѣтареа еко-номнєї, каре астѣзн чєре маі маре кєлтѣєїѣ-

⁶ Не ачесте мошнї пѣвлнче, церанн аѣ ȳn цєнєре локѣрнї маі ȳntнєсе декѣт ачєї де не мошнєле партнєларе.

лъ ши înrîjire, fiind къ капиталрле партикларе зкъ tot sînt foarte scumpe.

Indemnizarea (desfînizarea, desuzgîzirea) care s'va da pentru desfînizarea boiereskălăî ши а челорладте дъри церънеші (ши ашме pentru дозъ пърци а ле валорей лор întреце), зкъ нз s'ащ пльtit, de ши лзкрърле prerzîitoare ащ спорит атът îнкът е de аштенат къ îн декърцереа ачестăî an s'va respunde.

Îн зрма ачестора маї ашчем аинте ши де о алъ împrețizare care singrър poate este атът де кшпънтоаре кът ачеле треї împrețлъ, ши даръ меритъ лзареа аинте чеа маї serioasă. Пльъ ла ашл 1848, де ши proprietarii де аичі пльtia бірърї, totșмї fiind къ лзкрареа пъмїнтълăї нз costa німїк, предъл пъней ера де tot ціос, комерцъл къ еа мїк; împortarea грънелор дїн Молдова ши Basarabia нз'ла пстеа атинце таре, fiind къ ши аичі, ка îн ачеле цери, ера боieresк. Desfînizъndъ-se ачеста ши venind зкъ тоате împrețizarрле încipate маї sss, împortarea грънелор дїн цери ле încevinate deveni о спеклацие къ атът маї folositoare, къ кът, scumbindъ-se а ле noastre, перздиторїал не ачелеа ле пстеа вїнде къ кшпїтїг ши маї însenat. Чїне нз ар crede, къ ачеста singр ар фї ацїзъс де а згръне тоатъ економїа кшпълăї ла ної ши а декъраја не агрономї? Ши totșмї, дънъ кшм араъ есперїнга де тоате зїлеле, о есперїндъ де шесе ані, еї ащ пстст sșșгїне нз пмаї ачеа пстерпїкъ ши нефаворїтоаре конкърїндъ, чї învїнце ши тоате челелалте марї грестъци. Ачесте ле ащ fost даръ пмаї зп indemn маї мълт де а десвълї о маї mare аktivitate îн кътареа ши îndrentarea економїей.

Ши дакъ vom șșșне акшм къ ашъзї ши стъпїнїї де маї înainte ши лзкшторїї се афл маї bine, къ тоатъ цера е маї австъ, fiind къ, спорїнд тоате валореле, ащ спорит ши а-

взцїа націоналъ; къ негоцъл се ridїкъ, агрономїа се десвълеште, къ proprietarii ши церанїї се nevoiesкă а gospodърї маї bine, а prodъче маї мълт; къ, sșș зп кшвїнт, тоатъ stapea економїкъ а цереї е къ мълт маї вшп акшм декът ера înainte де 6 ані пмаї, нз не temem къ не ва контразїче чїнева.

Ачесте sînt îн ценерал, не кът се потъ desfъșșра îн кадърл мършїнїт ал зшї artїкол де jurnal, фъръ а черка преа мълт ръздаerea четиторїлор, rezлтателе практиче а ле елиберърей церанїлор, а ле desfînїдереї боieresкăлăї etc; ши îн адевър trebbїе sșș рекзшоаштем къ sînt преа фаворїтоаре. Чїне ле ва пстеа denera, кънд еле sînt атът де vedepate, îнкът ле потъ пїпъї кіар ши ачеї оаменї практичї, rar excellence, карїї нз воїескă се казъ sșș препъсъл ideologieї, карїї нз вреș sșș аздъ де теорїї, нз се плеакъ нічї челор маї вшне аргшmente а ле економїей політїче, нічї învъдъțарїлор исторїей, ши poate се îndoiesкă кіар ши де прїнципїле дрентъци.

Нз, аичї нз poate фї îndoїалъ, къ знде vorbesкă фаутеле ачестїа се înceїе. Prin asta însъ нз воїм се зїчем къ нз е кшвїнт де а се мїра де еле, прївїнд къ нешъртїнїре ла тоате грестъциле тїмълăї, ла тоате întъмплърїле нефаворїтоаре, ла мїкъл шїр ал анілор îн care s'ащ împlїнїт о асешїне префачере; ши мїраrea ва скъдеа însъ jșdekънд къ лзареамїнте кшм sînt legate îнтре sine ачеле rezлтате, кшм ащ декърс, стънд îн raport де reciprocitate, зшл дїн алъл ши тоате împrețлъ дїн о singрър казъ, ачеа стръбекїе не care о рекзшоаштем îн фїе-каре дїн прогрешрїле care ащ префъкшїт îн тоате тїмърїле фаца лшмеї, ащ înceпъțъїт stapea материалъ ши ащ ръдикат не чеа моралъ а оменїрей. Атът де bine-кшвїнтатъ, атът де învїitoare е sșșлапреа дрентъциї, îнкът не зрма еї, ка prin фармекъл прїмъбереї се іवेशте флоаре neste фло-

are, lumea se înveselește, prămîntul se face mai roditor și vieața pesare din stîncă amorțită; omul se prefăce, kștirg konștiința de sine, își cunoaște kîemarea, izbunește vieața, lăkrul și aktivitatea, kș zn kșvînt, devine mai bun și mai povîl!

Asta e atît de adevărat, încît trebzie s' se arțte și ne la noi, kș toate kș timpul de mîese ani e de sîrșp o epochă prea skșrtă kș s' fi produs în privirea morală skșmștrî însemnate, fiind kș aچeste se iveskș mai trzizî dekșt chele materiale. Și totuși, zîtîndș-ne la nopșrș nostrș și vșzînd kș el se denpînde din zi în zi mai bine kș lăkrul, vșzînd kș aș închenș a-șî îndrenta ekonomia, vșzîndș'l kș nș mai lasș nșvî o parte din prămîntul seș ne kșstat și kș, prin șrmarē, prodșce mai mult, vșzînd kș închenē a întrebșinđa plșștrî mai bune și karș fererate, a'șî întokmi mai bine lokșinđile, a desvșli îvî kolea kșar zn felîș de lăks în porș și în îmnođovirea din lășntș a kaselor kș movile (mai proaste), vșzînd aچeste și lășnd în privire anșme kș devenînd liber și kșștirgînd mai mult, el nș s'aș dedaș beđiei, đșpș kșm așștenta mșđî, trebzie se kredem kș el aș înaintat și în privirea morală; și apoi che s'aș fșkșt țnkș pentș a'î deștenta inteliđinđa, a'î îmbeșnțțđî inima, a'î îmășnzî instinktele și a'î învinđe patîmîle, a'el face partaș makar de znele foloase a le kșlșrē? Șnde sînt skșomile, zîde institttele agronomiचे, zîde prediचile preođilor? Aچeste vor veni închet, închet; pșpș akșm însș nș le avem și đakș nopșrș nș s'aș fșkșt mai rșđ, đakș el, đșpș kșm sîntem înkredinđađî noi, s'aș fșkșt mai bun, apoi aчest merit, o sșșnem în toatș drentatea, îi poate reveni nșmaî lăî insșșî. Čine va avea inima de a konpaziche aчesta, lășnd în privire kș ne lșngș toate nopșrș mai e sșșșș znei înpîrși fatale ka-

re nekontenit îl îndeamnș spre rșđ. Eatș che vređ se zik: Fabrikarea rakîșlăî sporēște din zi în zi! ea este akșm o indsștrie agrikolă trevșitoare pentș prefăcherea prodșkșelor întîie, pentș îngșșșșșere șa viteșor, pentș îmbeșnțțđire șa prămîntulăî și đarș e priviच kș o propșșire a agrikșlșrēi și nedesșrșitș de o ekonomie che șa mai întinsș. Aчeste împrečîșrșrî nș eartș ne proprietari de a o pșrșșî (și che folos ar fi de ar face—o întp'o đeartș pșpș kșnd ea ezistș în toatș lumea?) čî din kontra, đșpș ștare șa lăkrșrîșor de fađț, el trebzie s' đoreaskș a fabrika și a treचे kșt mai mult rakîđ, și čine va rakîđ dekșt đeranaș? Nș se plștește mai bine apenda kape ar mai mșđî mșșterēi, adîkș mai mșđî beđiivî? Aчesta e zn rșđ đeneraș al lășmei întreuî, zna din konpazicherele čivilizacijēi moderne, fiind kș deoparte, plekșrîle reșe a le omșlăî sînt înkșrajate și, de altă parte, nedensitate. Fiînd đarș sșșșș și đeranaș nostrș kș și cheł din ștatele mai înaintite aчestei fatale înpîrșirî, el kș gređ î se poate împotivî, mai kș gređ poate sșșđđine lășnta plekșrîșor bune kș chele reșe, și đakș totuși nșmaî sîngșra șa jșđekatș fîreaskș, nșmaî instinkta seș mai bun, neapșștađî de ničî zn felîș de povșđvire, îl fereskș de isuítș, atșvî de sîrșp meritș s'el lășđșm.

Șkîînd aчeste desure Băkovina, nș ne pștém onpî de a zîche zn kșvînt și de Moldova, aчea đeartș „skșșșș, đrãđ și frașoașș“ kșm zîche đșșșșđđî kșntik. Nș e kîemarea noastrș de a desbatē trebșinđa neapșrștș și foloșrîle znei așemine reforme pentș prinđinate, întiînd bine kș în ele se vor ađla desțale inimî đeneroase, desțale sșvîpîte lășminate și nene mai iskșșite kape vor întrepînde aчesta, și kș mșđđemire vîdem din nșmerîi zătîmî a'î României literare kș zna din chele mai mșiestre aș și închenș a trșta aчea ka-

зъ într'un articol eredit. Am voit darъ a face aici numai o singură mare-aminie. O dată întreau s'aş închin în lume; pierice civilizate s'aş sculat în lumele dreptăţii ca să înfrângă ambiţia şi piericea arbitrarъ. ca să asigure trismăla dreptăţii asupra spiritălmăi kcheritoris, ca să apere interesele kătrei în kontra inkărselor unei politice ce se pregătia de a o stinje.

Astă dată se năskă din kăzra kăkărei principator, adică mai întâi pentru ele şi Търча. Поarta rekъnoskă degравъ къ ea нъ poate pretinde şi priimi ajstoris. pierilor civilizate фъръ a dovedi къ şi ea respectază principiale ачестора; drept ачѐа, нъ numai ащ пъръsit politica tradiţională, imvântăind soarta krentinilor, чи ащ опит кiar Мхълманilor негодъ къ склавии Чиркасиі. Ащ доаръ principatele krentine, кăре odinioаръ tot în lumele ачелор principii комбѐаѐкъ săkчes не Търчии пѐгъні, о dată кăреа е тоатъ gloria istoriei noastre! notă remăne în хрма ачестора? Нъ ар тревъи еле сз се грѐeaskъ, фъръ de a mai ашtenta îndemнă săщ poate şi inişiativa ştrănilor, а аръта лăмеі civilizate къ meriţ simpatіe еі, simpatіi кăре singre ле-ащ sculat de perikolăa morşii naşionale şi politice şi ле-ащ deskis şn viitoris frumos şi demn? Чине ва фі tare îndestă ка сз опреaskъ progresăa timpălmăi не marşinіe lor? Ші не де алтъ parte, че întreауъ ва фі dăpă implanirea ачestăia desvolatărea şi înflorirea ачелора şerі vine-kăvintate!.. kăm vor şnorі ка prin farmek ferіşirea şi prosperitatea lor, ştrăindъ-se lumele Romănilor!.. şi аtănчі vom năé zіche къ poetsă antik:

His demum exactis—

Devenere locos laetos, et amoena vireta

Fortuna torum nemorum, sedesque beatas;

Largior hic campos Aether, et lumine vestit

Purgureo! (Aeneid. I. VI)

A. Хрѐmezaki.

Полковникъл ші Кълѐгъріі.

Не ла ашă 1769, не kănd Posia се грѐia inkărkatъ în dese чerte къ Поarta Otomanъ, не аtăнчі чѐара noastră нъ ера алтъ декът, not zіche, şn nămint mai мѐлт năstis, ştern, rostorat de desele inkăkărşi, într'un kăvint, şn teatru не кăре сз netrechea miі de şcene; dar челе mai мѐлте din ачeste ащ remas nekъnoskăte. Аша, не аtăнче, şn tănr Леах în vîrstă ка де 27 anі, кăре săşia în armia Răeaskă, din поронка Komandirşlmăi seş înainte къ полкăл şure Dăntre, не дрѐмăл dintre Бърлад şi Текăчis, şi dăpă кътева чеassri de kăkătorie, fiind къ zіoa plekase kătrъ seаръ. порончі soldăşilor de а поносі, iar ел dăpă че perşăş treşie şi оръndşi obişnşitele kostădiі, хотărise а мерце înainte пѐлт şnde ар грѐsi вре şn хан, săщ макаp şn бордеis şure а се nătea dosi de аерă рече de toамнă; şi аша, şşindşse къ penişşne în троіка să, numai къ tănrşă vezeş, nămit Nikita, ашкă дрѐмăл фъръ а şi şnde, лăşnd respus къ полкăл се порneasъ а doa-zi de noante, фър'а се inşrişi desure dăşşă, kăчi ле ва еші înainte. Dăntre мерѐре ка де вр'о dăşşitate de оръ, се pomeni къ intrъ într'un kodruş foapte mare, (ачеста ера kodruş Берхечіşlmăi), ла акърşie inşşişşare vezetăş опри kăiі, ашtentănd поронка; tănrşă oştean de şi obserbase inşiorărea vietşlmăi Nikita şi prevedea şi singşr primeşdia în кăре nătea сз се екspăe, mai аdes къ şi noantea inşenşse а акопері къ перşă seş vă desele năşşri. фѐkăndşle mai іntănekoase, іnsъ ел ле nesoknti не toate şi іndatъ ştrigъ ла Nikita се înainteze; în şфрşmit, dăntre че mai meарşă ка вр'о dăşşitate оръ не şn дрѐм рѐş şi plin de рѐşşinş, dăşş de şn mik хан че ера inşşndat in-

mişlocul a celui kodru. Înima tăbărează Polkovnik s'atî de băcșie k'îşi va putea mădemi dorința... dar nu ştiea sermuna che' autentă aice! Trăşura se oapri dimaintea a celui han; şti om în vîrstă ca de 40 ani, de o konstîţie s'ubţoasă. i se prezentă k' m'atî s'ş-pzner. Polkovnikul îl întrebă de are odaie kaldă pentră dînsul şi orz pentră cai?.. şi p'rimind r'şpuns mădemitor, poronci a i se k'ra bagajul în kasă şi a'i pregăti p'ruzul. Hanulul îndată kîemţ o konilă ca de 16 ani, kare p'zta în faţul o tristedţ interesantă. Ea ar'şkă p'vivirea aşupra oaspeţilî, ş'albaştrii se'i oki încheşură a stekli în lakrimî. Tîp'şul omtean, de mi însemnase t'şşurarea fetelî, remase însz îndef'erent, sokotind k' asta vinea poate din aşp'imea k' kare vîptaşul o trata; şna, el împr' împr'o odaie mobilată foarte r'ş, şi hanulul, d'şul che ad'se l'mîştrî, se petrase poroncind konilei a façe fokul ş'a pregăti anţ ferbinte pentră cheaîş. Bietul Nikita, d'şul che'şni aşeză k'aiî, b'ş şni paşar b'ş de rakîş. şi m'şkînd che i se înt'mulă, se n'şse împr'şn ş'şiş al băk't'şiel, şi somnul încheş a'l şşra; iar tîp'şul Polkovnik, d'şul che'şni d'şul fok mik'şulî samovar, se ar'şkă pe nat şi remase g'nditorîş în vreme che konila kare se p'şrea ok'şpată k' façerea fokulîş la sobă. din k'nd în k'nd şlobozia nîmte o'ştrî pre kare el era p'rea aş'ndat în meditaşii pentră ca s'ş le fi băgat în seamă.

D'şul k'şeva mîşznte, cheaîşul şş gata şi Polkovnikul anşăş aşi t'şra în paşar, k'nd de odată aşzi nîmte paşî rapî che venia şpre şş; konila t'şşşri însuşimîtată şi o paliditate de moarte akonepî şinguşaî faşul. Şna od'şî se deskise!.. înkîşşiv'ş che şîpare aş k'şp'ins ne bietul tîp'şul v'şşnd k' intra la el nîmte k'şşştrî k' înkîşşiv'şni foarte smepite, çerşnd'şî ept'şişne în n'şmela Domnşşli

de îndr'şşişala che aş şsat a'l şşşşra şi zîk'nd k'ar aşea dorinşul a k'şnoaşte p'riçina che l'aş şştat şilî a façe şîşşşr k'şşşşrie p'rin açele n'şstiet'şş? Neperşşşnd'şî k'şşşşşul, Polkovnikul încheş a le mădemi de aşea vîzîţ, ar'şşşnd'şle a sa pl'çere şi învîţnd'şî la cheaîş; apoi întor'şşnd'şse, zîşse konilei che rem'şşese împr'şşşit, se mai ad'şkă paşare, şi ad'şşşnd'şse k'ştră k'şşşştrî îî întrebă p'rin che înt'mulare se g'şşek'ş aice? K'şşşştrîş resp'şşşeră k'ş era de la şni skit din aşp'imee şi k'ş, şerşşnd la t'şrg pentră oap'şî-kare întepese, aş g'şşşit aice! Între aşeste Polkovnikul v'şşşnd k'ş konila n'şmaî vinea, eşi ka se kîeme ne çineva, dar n'aşşkă a façe k'şşiva paşî şi konila i se prezentă, şi aşşşşnd'şl k'o m'şşul t'şşşşşşşore, îl t'şşse r'şşide la o parte; el şşşşşşş de aşte înt'mulare se şîţ la konilă şi, aşşşş de l'şmina che r'şşşşşşş r'şşşşşşş l'şş, z'şri şî-roaşle de lakrimî che k'şşşea pe galşinaî faşul; aşşşş, k'şşşşşşş de mai m'atî şîpare, o întrebă kare'î p'riçina de pl'şşçee? Ea, k'şşşşşşş glas înçet şi întep'şş de şşşşşşşri, zîşse: „Domnşşle, pentră Dzeş! şşte che te'î façe, şşşş, şşşş, aşşşşşşş, nu te mai d'şçee în kasă k'ş „aş şş te omoare;“

— Şî çine şş m'şş omoare?

— K'şşşştrîş.

— Çe şşşî?

— O! Domnşşle... zeş! k'şşşşşşş...

— Eî vine, şş te k'şş, dar k'şş se poate nîmte bietul k'şşşştrî şş m'şş omoare pe mine dak'şş n'ş le-am şşk'şş nîmika?

— Doamne! Doamne!.. eî n'ş's k'şşşştrî!..

— Da che şînt?

— Talşarî, domnşşle, talşarî!.. te rog, şşşş.

În aşşş aşestor k'şşşntee, Polkovnikul remase de odată înk'şşemînt, dar pe şrtăşş venînd'şî în şîşşşşş, el m'şşşşşşş în îşşşşşşş şîşşşşşşş che îl aşepînda, şi de şî era

брав, de ши avea o пъреке de pistoale ши o sabie, dar зная in контра a 12, кiар ши фъръ arme de ар фi ачештi, нъ пstea сз skape din мънеде лор! In сфършит ii veni o idee: trimitе indatъ копила сз'i kieme пе Nikita, kape indatъ се ши inфъцимеазъ, ши апъкъндъ'я de мънъ, ii зиче: Askълтъ, Nikitъ, sintem in чеа маi mare primejdie... виеада поастръ атърнъ нъмаi де ла simнда ши къръжъла тзъ; ie зп кал, еши inчет, фъръ а фаче чел маi мик sgomot, апъкъ дръмъла супре полк, дъ ачест inел докотенентълъи мезъ, ши спъне'и къ, дакъ мълт пънъ интр'ен чеас, нъ'ми ва trimitе аџистор, апоi нъ мъ ведѣ маi гъси интре чеi вii;—Копила kape askъла tremърънд, се ръпеде ла поартъ, о deskide фър'а сз аззи чеа маi микъ скърџиитъръ; Nikita skoate ка'яла din хан, се аръкъ пе ел ши плеакъ ла фъгъ интокмаi ка зп desperat, iar Полковникъла апоi, интринд in касъ, iши лъз зп аер vesel dar обсерватор. Indatъ пахареле се адъсеръ ши ел inченъ а trata пе афърисџиi de кългърi къ понџис, инширъндъле мii де прџичинi де stat, интъмълърi де ресвоаie, ши алте анекдоте супре а пstea къштiга timp, in време че вiтала копилъ, маi ла фие-kape зече minъnte, ешиа афаръ ши askъла de нъ ва аззи чева kape сз'i vesteaskъ апроиереа аџисторџилъи. Цимътате де оръ трекъ асфел in ворбе ши in глъме кънд бирташъла се inфъцишъ дънд де интре къ вкателье sint gata; атънџи кългърiи се скъларъ зикънд къ ши еi се дъкъ се чинезе; Полковникъла ii инвiтъ а чина импрезънъ, dar еi се апъраръ сзъ къвинт къ азъ меринделе лор, ши емiръ дориндъ'i пофтъ вьнъ ши дънд къвинт к'ор veni маi пе зрмъ. Копила интръ адъкънд челе тревъитоаре pentръ масъ; ел о апъкъ де мънъ интревънд'о знде с'азъ дъс еi?

— In крџитъ, zise копила.

— Ши че факъ аколо?

— S'азъ нъс импреџиъръла месii ка се мъ-

нъиче зп вербечѣ че л'азъ гътит ханџиъла pentръ гъстаре.

— Dar азъ еi арме?

— Към нъ!.. азъ, ши зикъ мълте!

— Ши че фелџ де арме азъ?.. нъ ле-аi вьззи?

— Ба ле-ам вьззѣ, domъле... ши таре мъ тем!.. еi азъ къте дофъ пърекi де pistoale, о sabie ши къте зп топор, ши sint чеi маi крънџи оамени...

Тинъръла оштеан inченъ а се inџиора, dar zise сз'i адъкъ вкателье фериндъ-се де а ле да вре зп препъс; iar хоџи че ера о адънътъръ маi мълт де jidovi ши де армени desperaџи, дъпъ че кърџиъръ де пе масъ вербечѣла, с'апъкаръ де вьзъ, кътънд in вьзътъръ къръжъла де а имминi планъла лор neominos.

Полковникъла аштенга къ перъбдаре пе Nikita къ soldaџиi лъи ши се хотърпсе ка маi вине сз моартъ къ арма in мънъ декът сз се ласе а фi skinџит. Ел кътъ армеле ка сз ле айбъ ла индъмънъ, dar зимпреа лъи фъ грозавъ кънд вьзъ къ армеле нъ маi ера ла локъла знде ле нъсесе. Атънџи фрика il кърпiнсе ши il ръпеzi супре зштъ къ гiнд де а фъџи ши къ нъдеjde къ поате ар скъпа nin интънепрџкъла понџиi, dar кънд връ а пъне мъна пе клеампъ, зша се deskise ши фiорошиi хоџи къ варбеле негре ши стъфоасе се арътаръ адъкънд къ еi зп фелџ де кълъ де лемп къ капак пе kape о нъсеръ пе масъ. Еi нъ avea ниџи о артъ, ка зни че ниџи о ингрџиере п'авеа де вре о сърпiндепе; зная dintре еi че сз пъреа шеф, се адресъ кътръ Полковникъ зикънд: Domъле, in нъмеле тзърсор, те пофтеск а deskide астъ къпъ.“

— Ши че este интр'insa? интревъ Полковникъла.

— Ве'i vedeа, ресънъсе хоџъла къ о зимпiре.

Биетъла тинъръ лъз кълъа къ о мънъ tremърътоаре ши дъпъ че о кътъ in toate пърџиле, вьзъ къ п'авеа ниџи такар зп semn de инкъие-

toare, ші іар о пѣсе не масъ. Banditѣл о лѣъ zikъnd: аша'і къ н'аі пѣтѣ'о deskide? дар д'оіѣ deskide—о еѣ. Ші imningъnd зп резор аs кѣns, капакъл сѣрі пѣмаі deкѣт.

Іn ea era doзъ—suprezече кѣditаше deskise, de чѣл маі бѣн фер. Полковникъл іn міраре іntребъ: Че вѣ поіѣ сѣжі ачесте?

— Ка сѣ te despoiem ne dъmneta ші ne зп алѣл ка dta—resuъnse banditѣл.

Іn азъл ачестор кѣvinte о sъdoare рече кѣpинse tot трѣпѣл вѣтѣлѣі тінѣр, ші к'зп глас маі мѣл стіns ел zise: Дар че рѣѣ в'ам фѣкѣт еѣ?.. Нѣ в'ам pпimит кѣ чеа маі mare драgoste? нѣ в'ам tratat deстѣл de вѣне ші кѣ мѣлgemipe?

— Аша este. resuъnse зпѣл, дар дакѣ нѣ eram іntр'ачесте хаіне, нѣ шіѣѣ кѣм ne—аі фі pпimит... ші дакѣ ам фі нѣкат поі іn гіареле тале че фелѣs ne trатаі?

Вѣтѣл Полковникъ вѣзъnd къ нѣчї іntр'зп kп nѣ'шї поате скѣла вѣеада dпн тѣнеле ачестор пелецїзїдї, шї чѣрѣ тїмн de кѣтева мїнѣnte de рѣгѣчїзнї пентрѣ ка сѣ se прегѣteaskѣ de moарте. Тїмнѣлсѣ акордѣ... іnsѣ зпѣл dпн ванdїдї zise: Bїне, domъnле; дар пѣнѣ дї'ї іспрѣвї рѣга, нѣ'ї фаче вѣне а ne da кеїа de ла ска-толка кѣ ром, ка s'авем ші поі кѣ че ne маі трече вpемеа? — Полковникъл іndатѣ рѣдїкѣ скатолка ne масъ, о deskise, ш'апоі трекѣ іntр'о кѣтѣрѣдѣ мїкѣ de алѣтѣре, зnde плекъндѣ'шї цѣнѣнкїі adpеса чеа маі ферvїnte рѣгѣчїзне кѣтѣр іnalта проzedїngѣ. Дар хохо-теле іnфернале а ванdїдїлор кѣрора лї se sѣzї-серѣ авѣрїі snipїтѣлї іn кап, іі тѣлѣзpa ш'а-челе пѣгїне мїнѣnte de рѣгѣ.

De odatѣ зпѣл dїнтpe еї мepсѣ ла зша кѣтѣрѣдїі strїgъnd: Хеї, domъnле, маі аї мѣл dпн рѣгѣчїзнї? къ поі нѣ пре авем мѣл пїn шїпѣрї? — Вѣтѣл тінѣр se рѣгѣ de—ал маі лѣ-са кѣтева мїнѣnte; хоцї іnsѣ ne маі іngъ-дїndѣ'л, se dъсерѣ ла зшѣ, о іzвїрѣ іn латѣрї

іl scoaserѣ ne ел маі фѣрѣ sѣфларе шї'л іntїn-серѣ ne зп сказп іn мїлoкѣл одѣїі; апої а-пѣкарѣ тоцї кѣте зп кѣditаш, se пѣсерѣ іn дїзрѣ'ї шї інчѣнѣрѣ а'ї тѣїа маі іntѣї strаїеле, іnsѣ кѣте зпа, зпа, пѣн'че акѣм аїдѣnsерѣ ла кѣтѣмѣш. Serпанѣл Полковникъ іn asemїне крѣ-дѣ тортѣрѣ лешїnase шї рѣмѣsese ка зп морт. Хоцї інчѣнѣсерѣ авѣм а'ї snїnteka шї кѣтѣмѣша, къnd фѣрѣ de veste зп sgomot че ле venї ла азъ, іі фѣкѣ а se опрї. De odatѣ зша одѣїі трѣснї serїnd dпн дїгѣлї, шї о мѣлdїme de soldадї іnармацї, ne каре вїата копїлѣ іі іntpоdъsse. пѣвѣлїрѣ іn лѣзнтрѣ: знї se рѣnedѣ, апѣкѣ іn браде ne тінѣрѣл лор Ка-пїтан, іl skотѣ афарѣ, іl stronesкѣ кѣ апѣ de іl adскѣ іn сіmдїрї, іар алдїі, іntокмаї ка нї-ште лѣї тѣрѣацї, se арѣнкѣ азъpа хоцїлор іn-лѣmnїдї de гроазѣ, шї'ї лѣнѣзsesкѣ кѣ челе маі страшнїче лѣгѣтѣрї. Tot хапѣл era іn-кѣнѣpїpat de оштенї, хапѣл de asemїне era фѣрекат; кѣтева торчїі se аpїnсерѣ іар вїата копїлѣ алерга іn toate пѣрѣдїе, къnd пѣлѣгъnd къnd рїзъnd de бѣкѣрїе.

Дѣлѣ кѣтева мїнѣnte, вѣтѣл Полковникъ ішї venї іn сіmдїрї; ел deskise окїі шї вѣзъnd-дъsse іnкѣнѣpїpat de оштенї сеї, словоzї зп sѣsnїn dпн адѣнкѣл іnїmeї, мѣлgemїnd іnalтѣї проведїngї къ л'аѣ скѣнат dпн тѣнеле ачелор пелецїзїдї.

Ne зpмѣ порончї сѣ'ї кїеме копїла шї ne Nїkita, каре іnфѣдошїndъsse, іі імѣрѣдошѣ strїngъndѣї ла пїentѣл сеѣ шї пѣmїndѣї мїntзїторїї вїедїї sale; іар копїла інчѣнѣ а se рѣга: къ дакѣ арѣ а se дѣче de аколо, сѣ нѣ о лѣсе, чї сѣ о іе шї ne dїnsa, кѣчї era офѣанѣ шї нѣ авеа нѣчї зп snpїjїn іn лѣме. — Тїнѣрѣл, strїngъnd'о ла пент кѣ драgoste, іі zise:

— Фѣрѣ тїне вѣеада mea era пepdѣтѣ; дїе іцї сіnt dator кѣ zїлеле че'мї маї рѣмѣнѣ. Еле сіnt а тале кѣчї вроїеск сѣ te іѣѣ de sogїe.

Копїла кѣзз іn цѣнѣнкї ка se мѣлdѣmeaskѣ

лсі Dsmuzež de skimbarea ne-ahtentat a soartei sale, și ne zrmъ. рѣдікѣндѣсе іп пі-чюаре, zise Полковнікѣлсі: Sodie sađ roabъ, opі чеї vrea сѣїї фіѣ, оїѣ фі... dar нѣ зїта кѣ sїnt pomънкъ шї кѣ нѣ нѣ pot despърці de ceapa mea...“

Dzпъ съвіршіrea pesboїelсі, Полковнікѣл дїндшї фѣгѣдїнга, se кензпъ кѣ копїла дїп кодрїї Берхечїлсі. ne каре о лъsase ла Фокшанї іп време кѣт дїнѣ pesboїel; шї лъsндѣсе de слъjеа ohteneaskъ, ел se aшезъ іп Молдова, ла о moшіe de ne малъл Прѣтълсі.

Din асeа фepїчїтъ іnsodїpe se тpацe зна дїп famїліe къnosкe de дїп Молдова.

G. Stamati.

Despre Albine.

Apis mellifica.

(зрпаре)

Spre гѣіrea чеары se слъjesкѣ албіеле кѣ прафл de ne semїнда флорїлор de плъnte шї de копачї, шї фїнд асeта преа зскат ne ла амеазъ-зі de фepвїnteала soарелсі, апої ка сѣл poатъ адъна маї кѣ іndemъnape, se dъкѣ сѣл strїнгъ dїmїneада шї seapa. Еле se акъъндѣ іп мїjлокъ флорїлор шї прафл de ne semїнде remъne ne тpъвpїe лор челе пpоасe. Ne асeта апої іл тѣpът dїos кѣ пі-чюареле шї фpъmъntъндѣ іл префакѣ іп бі-лшоаре mїtїeлъдї, ne каре апої лe іncаркъ ne пічюареле челе дїп мїjлок іп нїште de-osebїte гpонїде че se афл pentpъ асeст сѣp-шїт лънгъ пълеле ачелор пічюаре нѣмаї ла албіеле лъкрътоаре, шї se гpъbesкѣ а лe dъче ла локзїнда лор. Аколо лe депънѣ іп хоїpї-теле кѣтpъpдї а фaгъpїлор шї, пікъpънд ne-те dїnsеле чева здеалъ, лe фpъmъntъ, ла кa-ре лъкpape лe даđ аїstorїѣ шї челелате ал-біне лъкрътоаре че аđ pemas акaсъ.

Кѣт de mїzпate sїnt armonїa шї vъna pъn-дъeалъ інтpe асeste плъкъте vїetъдї!.. іntokmaї пpекъm чеpe тpеvзїна, зпеле шї чеa маї ma-ре пapte дїп челе тїнеpe адъкѣ materialъ тpеvзїнчїos шї челе маї вѣтpїне пpегъtesкѣ акaсъ tot лъкpъл черст!

Pomenїta пpаф фpъmїntat se пъmешte фъ-їпъ de чеаръ шї кѣ dїnsa se xpъnesкѣ албіe-ле, апої ea se пpїфачe іп тpъпъл лор іп чеаръ адевpатъ.

Ea тpече інтъїѣ pїп stomach нъmїт... ал чеары іп зп алдоїe vnde se mїstъешte шї de аколо тpече ла мѣpъntae. O пapte дїнтp'їnsa se пape а слъjї supе нъtpїrea албіeї; іар чеe-латъ есѣ ка о sъdoape пpїп ачеле шесе ve-рїпї а лe тpъпълсі eї шї se ашеазъ ка нїште пѣтpї фoapte съпдїрї шї фpацїде, ne каре а-пої албіна лe strїпде кѣ пічюареле eї челе de dїnanої. Асeasta e чеаръ deсѣvъpшїтъ шї se deosebешte іп колор шї калїтate dzпъ іn-съшїpїe пpафлсі pїmїтїv.

Чеapa дїнтp'їнтъїѣ se vede алъ шї дїп пpї-чїпъ кѣ se пѣтpъnde de мїepе, se фачe кѣ време маї інкїсъ.

Din асeастъ чеаръ факѣ албіеле 6 sađ 7 фaгъpї ашезацї пeppendїкълap, шї фїe-кape фa-гъp къpїnde о gposїme апроape de зпцол, (лъ-дїmeа deфетълсі челвї gpos) кѣ кѣтpъpдї ne аmъndoъѣ пъpцїe.

Асeste кѣтpъpдї къpїндѣ іаръшї о адъп-чїme de цїsmъtate дїп gposїmeа фaгъpлсі. De-пѣrtapea зпдї фaгъp de алъл este кѣт пїнтpe дъnsеле потѣ змъла doъѣ албіне зпа ne лънгъ алта. De аsemїne sїnt нїште локpї deskїse іп фїe-кape фaгъp ка албіеле se poатъ зм-бла кѣ іnлesнїpe de ла зп лок ла алъл шї сѣ нѣ пeардъ тїмъл кѣ інкъпїzpape.

Іп пpїvїrea мълдїmeї лъкрътоарелор шї а імпъpдїpeї лъкpълсі, авънд фїe-кape албіпъ de-osebїte іndeletнїчїpї, лъкpъл мepцe іnainte фo-apte pънїde. Дн poїѣ пътepнїк гъteште інтp'o

zi zn фазър де ла 8 пѣтъ ла поѣъ долѣрї лѣг ши 4 ши дїзмїтате лат.

Кѣмѣрѣїе сїнт шесе мѣхете ши лѣкрате кѣ аша іскѣсїндѣ ши кѣ суаїе ікономїкѣ. ін-кѣт дѣпѣ чеа маї кѣ де амѣрѣнтѣл мѣспаре ши сокотѣалѣ математїческѣ нѣ с'аѣ ачлат грешїте.

Інтр'ѣн фазър де 15 долѣрї ін лѣнїїме ши зе-че ін лѣнїїме сѣ вѣмѣрѣ neste 9000 де кѣ-мѣрѣїї акѣрора пѣрѣїї сїнт маї суаїїрї де-кѣт хѣрїїа чеа фїнѣ; кѣ тоате ачeste сїнт дес-тѣл де тарї; іар марїїїїе фазърѣлї сїнт лѣ-крате маї траїнїче. Ачeste кѣмѣрѣїї сїнт менїте пентрѣ доѣъ лѣкрѣрї: знеле пентрѣ пѣс-трапеа мїереї ши ачеле пентрѣ кѣїѣрї де пѣї, іар албїнеїе се ашеазѣ нїнѣре фазърї. Інтр'ѣн шїїѣѣїї знде тоїї фазърїї кѣспїндѣ 50000, де кѣмѣрѣїї, сѣ сокотеште 30000 пентрѣ мїере ши челеїлате пентрѣ пѣї.

Матерїа мїереїї este нектарїя чѣ се гѣсе-ште ін чеа маї mare parte а флорїлор ши пе-знеле дїн фрѣнзе а фелїспїтелор плѣнѣ. Сапе а адѣна не ачеста своарѣ албїнеїе челе лѣ-крѣтоаре, ла ашеазѣїї, кѣнд дїн прїчїїна кѣл-дѣреї се івенте де маї малѣе орї ка о сѣ-доаре, не каре аїої о сѣгѣ кѣ болѣрїе лор ш'о інрїтѣ інтр'ѣн деосевїт stomax нѣмїт ал мїе-реї. Ачоло досїнд се мїстеште ши се прѣ-гѣтеште. Змїлѣндѣїї шї stomaxѣрїе, се інторкѣ рѣїїде акасѣ знде, скогїнд зїссїл нектар прїн гѣрїе лор, іа денѣл ін кѣмѣрѣїїе хотѣрїте пентрѣ дїнссїл шї, дѣпѣ че ачeste с'аѣ змїлѣт, ле інкїдѣ кѣ каїачї де чеарѣ.

Мїереа се деосевеште ін маї мсате соїѣрї, дѣпѣ колор, гсст шї мїрос; каре атѣрѣ де інссїпїїе плѣнѣлор де не каре са este стрїнѣ.

Кѣмѣрѣїїе хотѣрїте пентрѣ крештереа пѣї-лор сїнт де 3 фелїрї: знеле мїїїтеле пентрѣ пѣїї албїнелор лѣкрѣтоаре; ачеле кѣ а треїа parte маї марїї декѣт ачeste пентрѣ пѣїї де

трѣнторї: іар ачеле пентрѣ пѣїї де матче се деосевескѣ прїн шѣрїїеа, фѣнѣтра шї позїїїеа лор. Еїе аѣ о формѣ овалѣ (лѣнѣгѣрѣд-рѣ-тснд), фїїнд кам знїте ла parteа чеа де ссс, шї ін деосвїтїе сїнт фѣксте ла марїїїеа де пїос а фазърѣлї кѣ гѣрїе ін пїос кѣтрѣ гсра шїї-ѣїїлї. Фїе-каре дїн ачeste кѣмѣрѣїї este де 150 де орї маї греа декѣт зна дїн кѣмѣ-рѣїїе албїнелор лѣкрѣтоаре шї дїн ачeste се гѣсескѣ інтр'ѣн шїїѣѣїї нѣмаї вѣр'о 12.

Індатѣ дѣпѣ че албїнеїе челе лѣкрѣтоаре аѣ гѣїїт зн фазър, інчеле matka а пѣѣе оѣїе ін зїселе кѣмѣрѣїї, каре зрѣеазѣ аша: са се дѣче ла ачеле кѣмѣрѣїї, неїрекѣїї де 10 сѣл 12 албїне, шї фїе-каре дїн еле се зїїт маї інѣїї ін лѣнѣнѣрїл фїе-кѣрїеа кѣмѣрѣїї де este дешартѣ шї кѣратѣ, аїої matka вѣрѣ ін лѣнѣнѣрїл еї parteа де пїос а трѣнѣлїї сеї шї денѣне зн оѣ дрент ін мїїїлоркѣл фѣндѣлїї, каре се шї лїнѣнѣте індатѣ прїн о змеїїалѣ клѣїоа-сѣ че са словоаде.

Ін ачел тїнїї стаїї неїрекѣїїоареїе інпѣрѣїї-рѣл еї ка зн цїрк кѣ канетеле інтоарсе сапе дїнса. Дѣпѣ че аѣ пѣс зн оѣ, каре се фаче інтр'о клїнѣ, ії даї еле мїере сапе інѣрїе, штергѣнд'о шї лїнѣнд'о; шї аша пѣне 5-6 оѣ знл дснѣ ачїл. дѣпѣ каре се одїхне-нѣте пѣїїн шї іар се оѣ. Інтр'о зї де прї-мѣварѣ пѣне са кѣте одатѣ шї 200 оѣ шї neste варѣ пѣне аїроане де 30 пѣвѣ ла 40.000 де оѣ. Ачеле інѣїї каре сїнт шї маї малѣе ла пѣне ін кѣмѣрѣїїе челе мїїїтеле; дѣ-пѣ ачелїа пѣне ін челе маї марїї, шї ла сѣтр-шїт пѣне 12 сѣл 15 оѣ ін кѣмѣрѣїїе че-ле інпѣрѣїїеїї.

Tot odatѣ шї албїнеїе челе лѣкрѣтоаре сло-ѣодѣ прїн шезст neste фїе-каре оѣ о змеїїа-лѣ дѣлче че сѣ сокотеште ка о хрѣнѣ пентрѣ ачелї че с'ар земїлї. Дѣпѣ каре се ашеазѣ трѣнторїї інпѣрѣїїзрїл кѣмѣрѣїїлор шї кло-ческѣ тоїї де о потрїїѣ. (са зрїма) М. Вїлїїїїїїїї.

КРИТИКЪ

Manual de Geografie

pentru clasa III a școlilor primare.

Къ toate къ пѣн' дн клѣеаа де аксм нѣ сѣнтѣм дн старе де а днделѣе дѣта фѣрѣе лѣмбѣстѣе къ каре о мѣрдѣме де къ вѣнте, де вѣштѣнѣ ромѣнѣштѣ, сѣнт арѣкѣте дѣн лѣмба шѣ скрѣрѣле предѣкѣлѣор върѣаѣ че шѣ аѣ лѣат асѣпрѣ грѣоа сарѣ чѣнѣ де а не мѣнтѣ, дн лѣтерѣсѣрѣ, де славонѣсѣме, къ тоате къ ашѣнтѣм зѣкъ, къ шѣоара рѣдѣаре че есте дн фѣреа поастрѣ, ка сѣ нѣ се арете одатѣ кѣеа атѣтор къвѣнте сѣѣ монстрѣ сѣѣ монстрѣоае къ каре сѣнт днфлорѣте шѣ кърдѣле шѣ газетѣле, ва кѣар шѣ акѣле офѣчѣале, тотѣштѣ сокотѣм де къвѣнѣдѣ а нѣ маѣ дѣтѣрѣзѣ де а нѣне ла конкѣрѣс ачеастѣ зѣштѣлѣ дѣнтреварѣе: „Săntem oare noi, Români, votegați o dată cu limba, къ tot? Дн анал ачѣста де ла Хс. (1855) о мѣе онѣ есте шѣ чѣнѣ зѣчѣ шѣ чѣнѣ, сѣнтѣм оаре лѣмѣнѣаѣ къ къвѣнѣтѣлѣ де вѣаѣдѣ фѣктѣтор де каре асѣзѣ тоате неамсрѣле чѣле маѣ лѣмѣнѣте де пре фѣаа пѣмѣнтѣлѣмѣ се сѣмѣсѣкѣ нѣтрѣнѣсе?“

Дѣнтреварѣе есте де тот грѣа, дѣнѣ към нѣ се паре. Дакѣ ам авѣ о акадѣмѣе, мѣкар ка чѣа де ла Crusca, дн зрѣма лѣѣ Dante, — шѣ дакъ ам авѣ дѣнсѣмѣтрѣрѣлѣ онор де а авѣ шѣ ноѣ ранѣ дн нѣмѣрѣл ачѣлор воѣерѣ акадѣмѣчѣ, — зѣчѣм воѣерѣ акадѣмѣчѣ прѣкъм, дѣнѣ обѣчѣлѣ дѣреѣ, се маѣ зѣчѣ зѣкъ воѣерѣ дѣванѣстѣ, къ тоате къ нѣчѣ дѣнтрѣн лѣкѣ нѣсѣдѣкѣторѣск нѣ се маѣ аѣлѣ воѣерѣи мѣзѣнд не дѣван... чѣ не нѣштѣ модерне скаѣне просаѣче, — дакъ, зѣчѣм, ам авѣ онор де а фѣ шѣ ноѣ дн рѣндѣл акадѣмѣчѣлор мѣмѣрѣ аѣ зѣчѣ акадѣмѣи дѣнтрѣ аѣвѣр акадѣмѣкѣ, атѣчѣа, фѣрѣ мѣлѣ прѣѣтѣаре, ам зѣлѣне аѣоло сѣре десѣларѣе о аша де грѣа дѣнтреварѣе. Дѣнѣ лѣнѣа че се сѣмѣштѣе де зѣ асѣмѣне docto corpore не фѣче а не аѣрѣса ла пѣлѣк... Че вѣрѣ? Невоѣа де лѣмѣнѣаре, ка тоате чѣле лѣате аѣе фѣрѣѣ оменѣштѣ, не дѣнтрѣсѣрѣрѣ акѣм шѣ не ноѣ, дѣн тоате пѣрдѣе, прѣкъм аѣ пѣрдѣе дѣн вѣак тоѣи чѣѣ дѣнѣ Adam пѣкѣтомѣ карѣи маѣ аѣнтѣлѣ, шѣ фѣрѣ сѣ аѣвѣ нѣзѣоачѣе де а лѣ дѣдѣстѣла, аѣ сѣмѣштѣ мѣ сѣмѣсѣкѣ тот деа зѣна дѣмѣо дѣреа неконтѣнтѣ а фѣлѣспѣмѣ де невоѣ. Аша сѣмѣштѣм шѣ ноѣ дн мѣментѣл деаѣдѣ о невоѣе акадѣмѣнѣкъ къ тоате карѣстѣрѣле ѣѣ прѣсѣстѣлѣе. Шѣнѣнд вѣне къ нѣмаѣ зѣн асѣмѣне doct areonar s'ar nsté postî asspra dudoelēlor de toate zilele, dar ne având,î, kastî s'ar ne dntrevm zîi ne alyî. Шѣ дар, пѣнтрѣ дѣнтреварѣеа че вѣ сѣ нѣнѣм ла конкѣрѣс, сокотѣм а фѣче маѣ дѣнаѣнтѣе зѣнѣле дѣвоѣрѣ прѣлѣмѣнѣаре, прѣкъм вѣнѣ оарѣ: де а прѣмѣ де ла ор-чѣне ор шѣ че обѣктѣрѣ не с'ar nsté фѣче асѣпра пѣсѣлѣ дѣнтрѣсѣрѣѣ, асѣпра термѣнѣлор дн каре ам дѣнѣдѣшат дѣнтреварѣеа. Дѣнѣ, асѣпра дѣсѣмѣ дѣнтрѣсѣрѣѣ, нѣмаѣ де ла ачѣа нѣ вѣм прѣмѣ обѣктѣрѣ карѣи, фѣнд дн тоатѣ фѣреа, аѣ авѣт ѣдеа де а се рѣсѣзѣтеа не сѣнѣмѣ шѣ де а се лѣпѣда, дѣнтрѣ дѣнѣлѣнѣ конѣштѣнѣдѣ, де кѣар нѣмѣле лор пѣрѣнѣдѣскѣ, де кѣар нѣмѣле лор де вѣштѣнѣ. Дѣнѣсѣмѣ ѣѣ пѣкѣтѣосѣл карѣле скрѣѣ ачѣстеа, дѣнѣре пѣкѣлѣ дѣмонѣлѣ României literare, дѣнѣсѣмѣ ѣѣ, фѣнд дѣнтре ачѣѣ карѣи дѣштѣ рѣсѣзѣтарѣ нѣмѣле,

шѣ дакъ ам пѣрдѣт ачѣста пѣнтрѣ пѣкѣтѣле мѣле шѣ фѣрѣ во-
la mea шѣ кѣар а tatî-meş. se cade s'ar nsté nîci de csm prîimit
а дѣнтоарѣе шѣ а рѣсѣсѣна дѣнтреварѣеа де към е пѣсѣ одатѣ
дн нѣчѣоарѣе: „Săntem oare noi, Români, votegați o dată cu
limba noastră къ tot? Лѣпѣдѣтѣ-с'аѣ оарѣ ачѣст крѣштѣнѣск
попѣр Ромѣнѣ де чѣа вѣкѣе пѣгѣнѣзѣте лѣтѣнѣаскѣ а стрѣшо-
шѣлор сѣѣ Români?“—Дѣнтрѣкъм ачѣста къ тоатѣ гравѣтѣеа, дѣнѣ
трѣчѣре токѣмѣ де аѣнѣ о мѣе мѣнѣте сѣсте мѣ чѣн-зѣчѣ! Дѣнѣ
трѣчѣре де 17 вѣаксрѣи шѣ нѣсѣмѣтѣе де кънд не-ам тѣрас ноѣ
ромѣнѣи не лѣкѣрѣле ачѣсте вѣрѣварѣе, вѣнд дѣн Рома маѣкъ, шѣ
дѣн чѣле мѣлѣте аѣе ѣѣ фѣче колонѣи, дѣнтрѣштѣѣте дн тоатѣ
лѣмѣа ромѣнѣ шѣ romanisants, фѣчѣм, пѣнтрѣ мѣнтѣсѣреа поа-
стрѣ, ачѣастѣ гравѣ дѣнтреварѣе; пѣнтрѣ къ дакъ къмѣа ва фѣ
сѣ фѣе къ ам фѣост одатѣ вѣтезѣаѣ, къ лѣмѣа поастрѣ, къ tot, а-
ноѣ сѣ нѣ се дѣе карѣе ла мѣлѣ, къ пѣчѣте тарѣ, ка сѣ шѣтѣм
към не кѣамѣ не ноѣ мѣ лѣкѣрѣле поастрѣ зѣнде не аѣлѣм къ
шѣдѣреа. Шѣнѣнд одатѣ вѣне към нѣ-ѣ нѣмѣле, вѣом дѣчѣта де
а не фѣлѣ дн дѣшепт къ нѣсмѣреа де Români... шѣ нѣ се ва вѣрѣ тот
дѣлѣе ачѣа де Ромѣнѣи, шѣ вѣом лѣса шѣ лѣмѣа дн пѣче, не
маѣ къстѣнд аѣ да дн тот мѣнѣстѣл зѣн тоѣ маѣ лѣт лѣтѣнѣск.
Дакѣ ачѣастѣ Карѣе-патѣнтѣ карѣе чѣрем с'ar sokoti de къвѣн-
дѣ а нѣ се да, ам чѣре ка сѣ се дѣкѣѣе дн рѣмѣе, вѣнѣ-оарѣ
ка ачѣсте зрѣмѣтѣоарѣе:

Аша дар, шѣ прѣн зрѣмѣаре а маѣ мѣлѣтор дѣнт—ачѣеа,

Фѣнд къ шѣ дѣнтрѣачѣста ѣ тот прѣчѣна ачѣеа:

Auoi deî, дн конкѣрѣнѣа зѣнѣ зѣтѣм рѣсѣлат.

Сѣ зрѣмезе шѣ де-акѣма тот прѣкъм с'аѣ маѣ зрѣмѣт.

Аша, дѣнѣ че с'ar фѣче тоате лѣкѣрѣлѣе прѣлѣмѣнѣаре. шѣ
кънд ар фѣ сѣ се дѣнѣѣе хотѣрѣреа, дакъ чѣнѣза ар дѣнтреа
пѣнтрѣ че нѣнѣм ноѣ ла конкѣрѣс аша гравѣ дѣнтреварѣе?.. ам
рѣсѣнѣнде: пѣнтрѣ ачѣеа къ сѣнт марѣ скрѣлѣторѣ де мѣчѣ геогрѣфѣи
къ сѣнт аѣторѣ къ мѣлѣте нѣме шѣ дѣтѣмѣѣтѣ рѣнѣсѣмѣе карѣи тот аѣ со-
котѣм шѣ сокѣтѣсѣкѣ де къвѣнѣдѣ сѣ не сѣнѣсѣе, прѣкъм пре ноѣ шѣ зрѣ
лѣмѣа тоатѣ, аша шѣ нѣмѣрѣлѣе лѣкѣрѣлор поастрѣ, ла о ноѣ вѣтезѣ
чѣсѣне. Нѣ зѣкъ къ лѣкѣрѣлѣ нѣ поате фѣ де лѣсѣдѣ: карѣе де лѣсѣдѣ есте
тот чѣл че лѣкѣреаѣз пѣнтрѣ вѣнѣле неамѣлѣлѣ сѣѣ. Атѣта нѣмаѣ со-
котѣм: къ о вѣтезѣре дѣн ноѣ а ачѣелор шѣ а лѣкѣрѣлор дѣреѣ,
шѣ дакъ не-ар сѣкѣтѣ хотѣрѣле де дѣнтрѣсѣрѣрѣи стрѣнѣ... тотѣштѣ
ар аѣчѣе мѣре нѣдѣмѣрѣре ла дѣнѣлѣсѣлѣ скрѣлѣлор вѣкѣ,
ар сѣлѣ аѣтѣнтѣчѣтѣеа хотѣрѣлѣлор нѣсѣдѣкѣторѣштѣ, шѣ, маѣ
рѣсѣсѣ де тоате ачѣсте, ар нѣне дн пѣрѣкол зѣна дѣнѣлѣдѣре
дѣнтре пре дѣнѣзѣгѣта поастрѣ лѣгѣоанѣ де оаменѣ шѣ дѣнтре не
дѣнѣдѣатѣл попѣр ромѣнѣ.

Чѣлор че ар сокѣтѣ къ ноѣ не-ам сѣзѣрѣѣт аша де нѣмѣка, къ ам,
лѣат, вѣнѣ оарѣ, ка дѣн Авѣче дарѣл къстѣрѣа, шѣ дѣн Манѣа-
лѣл де геогрѣфѣе, лѣкѣратѣ дѣнѣ мѣтѣдѣс лѣндѣкѣтѣвѣ
пѣрѣчѣгѣнд дѣн Патрѣеа дѣн чѣнтрѣ кътрѣ пѣрѣфѣрѣе
нѣмаѣ зѣн къвѣнт доѣе шѣ де-ам нѣс сѣѣ окѣи нѣвѣлѣкѣлѣ, сѣпрѣмѣл
ѣсѣдѣкѣтор, ачѣелора ѣатѣ лѣ нѣнѣм дѣнаѣнтѣе маѣ мѣлѣте прѣве нѣпѣ-
те. ѣатѣ аѣчѣем аѣче, пѣнтрѣ чѣа маѣ мѣре мѣлѣдѣмѣре а аѣаторѣ-
лор шѣ ааѣорѣторѣлор вѣтезѣчѣнѣлор, ѣатѣ аѣчѣем, нѣ зѣн сѣнѣсѣр
къвѣнт, — ѣкоанѣ вѣе тотѣштѣ аѣ дѣнѣлѣсѣлѣлѣ кѣвалѣстѣк аѣ сѣстѣмѣлѣлѣ
новѣтор орѣтор, — чѣ аѣчѣем аѣстѣ датѣ маѣ мѣлѣте къвѣнте, зѣн шѣр
дѣнтрѣ де нѣмѣрѣл прѣонѣрѣ а лѣкѣрѣлѣ кѣносѣкѣте, аѣкѣкъ, де ачѣл
фѣлѣс де къвѣнте карѣе, фѣнд шѣ дѣн чѣле маѣ вѣрѣварѣе лѣмѣ, се
рѣпѣкѣтеаѣз къ се поате дн тоате лѣмѣеде кѣт де кътѣвѣте.

Чине, възъ оаръ, чине нъ штие къ рѣл че адапъ Іашіі, ші кърпе дн парте кіар ші prin Іашіі, се нсучете Бахлзіс? Дн челедате пърді але Ромъніеі, чел нздін днтре літераді, нсметеле ачеста асеміне нъ есте де tot нексноскт, фінд къ постл постръ молдовап, Іашіан фінд, аъ врѣт одаѣ днтр'ѣн момент де змър сь satірісеѣ аѣст таінік лъкаш де в роаште знде атъді поеді-римаѣ де аї нострі ар нстѣ фъръ періколла віедеі—кѣчї нїчї вїедеіі нъ се дпеакъ акзм дн Бахлзіс,—сѣ знеаскъ акцентеле нсѣі лор къ ачеле але кончертелор вроскоасе. Аша чине нъ штие Ода ла Бахлзіс?..

Piș taīnik фъръ маѣрї шчл.

Ei vine! дн Манзалл де Географіе, лъкратъ дн чентръ кѣтръ перїферіе, нентръ класа а III а скоалелор примаре дн Молдова, де инспекторл-генерал ас скоалелор, четім фрасе ка ачесте: — „Dinstя Іашіор се днтінде дн реѣінеа Бахлзіі. — „Іашіі (municipium Iasiorum) лънъ рѣл Бахлзіі, къ 80,000 де лъкситорї, шчл...“ Asemіне днтр'ат локъ: „Dinstя Вахлзіі, дн лок де dinstя Basлзіі. De че сѣ се зїкъ: Бах дн лок де Бахлзіс? De че Bas, дн лок де Basлзіс?.. де че атеде асеміне нсѣте вотеѣзіні ноѣе каре, сѣ нъ кредедї, нъ сѣнт нїчї де кѣм смнтѣде де ла тїнар. Асторл есте зп скріптор грав, зп ом серіос, шчл... шї tot че фаче нъ поате сѣ факъ декѣ къ днделенчїзне, вѣ шаре днделенчїзне, ка знл че днтр'атъді аї аъ fost шї професор де шїигда шїигдїлор!.. Вредї сѣ вѣ днкредїндаї къ есте аша? Desкїдедї ачешї карте а са ла тїлл Transilvania; аколѣ „пърчегнд дн Патріе, ка дн чентръ...“, ведї гѣсї о шлдіне де вотеѣзіні; нъ маї нздіне ведї гѣсї днтр'ат мансал маї волзмінос, in mansалл сеѣ де Istorie. Desкїдедї знде в'а плъче, не ічї не колеа, шї днтр'о карте шї днтр'ата, шї ведї да де о шлдіне де нсмірї вотеѣте дн ноѣ дн нсметеле... нсмаї дн нсметеле Sѣнтлзіі Snрїт де нсрїфїкчїзне, каре не аъ фѣкѣт сѣ нснем днтреѣареа нсастрѣ ла конкѣрс. Оаре де аѣтеа вѣкѣрї сѣ фї трїт Ромъніі нострі не вотеѣгадї къ лїмба ноастрѣ, къ tot? Ної ксноахтем о лїмѣ а ноастрѣ, лїмѣ де бїсерїкѣ, лїмѣ де кърте, лїмѣ де ноесїе, лїмба знїі попор, дн сѣршїт. лїмѣ знкъ де віеадѣ, дѣл аѣтеа лзнте че аъ dinst, дѣл аѣтеа варварїі че аъ днвїнс, де 17 вѣкѣрїі педнчетат, варварїа славопъ ка шї челедате... Кънд вѣдем днсъ дн ктрїде destinate а фї дн шлдіне сколарїлор тїнерї асеміне існовїрї, асеміне вотеѣрї лїмѣстїче, стѣм дн нїраре де аѣтеа днделенчїзне!.. шї днтреѣт: де че треѣвъ сѣ зїчем: дн лок де Bїstrїга, Bїстерга шї знкъ шї Рapidа; дече дн лок де Ialomїга, Галъвенл; де че дн лок де Търговїште, Търго вештї; де че дн лок де Марамѣреш, Мармѣросл? де че дн лок де Sѣчеѣѣ, Sѣчїда? де че дн лок де Тротшл, Тортосл; де че... челедате toate ноѣе вотеѣзіні, дн локл нсмірїлор штїсте? Влзнд аша skimposїтrї, сокотеште омл къ асторл нострѣ скріе јокѣрї де кѣвїнте... къ ворвеште дн глѣме: шї ної штїм къ асторл есте зп ом грав! Сѣ зїчем къ Тротшлзіі і-аъ zїs Тортосл знде і с'аъ пърѣт къ аша мерде ел, днторкѣндсе шї днторткѣндсе, днѣт ар мерїта а фї нсміт tortos дѣл днтортсѣрїле шї днвртїсрїле че фаче: дар каре анъ нъ се днторче шї нъ шеркеште? де че нсмаї Тротшл сѣ фїе Тортосл? Де че Sѣчеѣѣ сѣ фїе Sѣчїда? Не семне ка сѣ фїе шї еа сѣчїт прекѣм есте Тротшл tortpat Тортосл?..

De а скріе о карте шї доѣе днпре аша системѣ, шї де але да дн шлдіне фраседеї тїнерїі, аѣтеа нс-ї destл, паренїсе, нентръ ка чїнеѣ, неасторїсат днdestл шї нспрїїміт де нъ-вїк, сѣ віе а не рѣсвотеѣа ачеле шї тѣрѣрїле. Даѣк вотеѣзінеа нъ вате рѣл ла зрекїле сколарїлор карїі днчепѣ ашї фрїмѣнта лїмба къ кѣвїнте кѣте де 17 сларе, днсъ кънд сколарїл ва врѣ а се дѣче акѣсѣ, нъ тем кѣл вор рїде копїїі чеї педнѣгадї кънд л'ор азїі грїнд де Tortosл шї де Рapidа, дн лок де Тротш шї де Bїstrїгѣ..

Nș se cade, sokotim, сѣ tortsreze аѣторїі зрекїле пѣвлїкѣлї; не але лор а шї ле tortsра, нїме нъ ле поате ста дн контра. Латїнїсаторїі, каре се кредѣ апостолїі patriotismлзіі, потѣ прѣ віне сѣшї зїкъ нентрѣ сїне шї днтре сїне кѣм ле ва плъче нсмірїле локѣрїлор ноастре, потѣ кіар сѣ зїкъ toate не латїнїе; потѣ сѣ зїкъ, възъ оаръ: азрїкїлїе dsmїлорсалє дн лок де зрекїле ноастре; азрїкїла, поате сѣ фїе маї класїк; потѣ не плак маї нлїт зрекїле челе де рїнд... Toate лкѣрїле не плак маї нлїт кънд сѣнт нсѣрпате; ворвеле нсѣрпате ка шї чл. Дндешерт шї іар дндешерт daskalїі нострі карїі нъ сѣнт прѣ престе шсѣрѣ днѣгадїі шї н'аъ зрекїеа крескѣт не латїнїе, дндешерт черѣ атлантиѣ аїстоаре ка сѣ днделенчї Манзалл де Географіе „лѣкратъ дѣл методлѣ індкїтївѣ пърчегнд дн Патріе ка дн чентръ кѣтръ перїферїе“: аїсторл чел тревзїнчїос акзм есте супе а лїміна іаршїі кѣвїнтеле кѣм ера маї пайнте де ноѣа вотеѣзіне. Карта попорлзіі ка шї зрекїеа лзіі чеа делїкатъ есте tot деѣѣна дескїсѣ. Аша, нп'ла зна алта, пн'че пѣвлїкѣл ва да респнѣс ла днтреѣареа чеї нснем аѣтлї, нп' сѣ нстѣм днкїде дн зїдїрїле ноастре челе марї шї фрѣмос нсміте (akademie, ш. чл.) тѣкар о парте дн snрїтл де віеадѣ фѣзтор ал попорлзіі Ромън, сѣ не фїе къ іертаре а ренѣнѣ, къ рїсрїле, къ локѣрїле ноастре, къ tot, аша вотеѣгадї одаѣ, фѣрѣ а не маї вотеѣа дн ноѣ. Не інкрїчелїм дн сїне нсмаї гнїдїнд ла о рѣсвотеѣаре! Анапїтїзмл не маї лїнсїа акзм дн лїмба сколастїкѣ; іатѣ къ не черѣт шї къ ачеста денїл днтр'ѣат ал лїмѣі попорлзіі нострѣ рѣл ксноскт де днѣгадїі daskalїі де існовїрї лїмѣстїче.

I.

Ерата. Дн нсмерл 24 а фодїеї, сѣршїтл арїколазіі дѣпре зрѣрїле дѣсїїндгїрїі вѣерескѣлї дн Бковїна, треѣїе а се чети аѣтел: Маї дѣнлзіі азїме се вандѣ не мошїа кам дѣлѣтѣрѣ Р. о пропїетате де 36 флїчї, каре днпайнте де вр'о 5 ані фксесе кѣмплѣрѣт къ зп преѣ mїnїm, къ 620 галїнї, каре факѣ neste 17 галїнї де фалче.